

SKILLNADEN MELLAN KLICKERTRÄNING OCH ATT TRÄNA MED EN KLICKER

Jag fick nyligen just denna fråga och har kortfattat givit ett svar på det:

Klickerträning är hela den träningsform som jag lagt några år på att lära mig. Numer är det en respektabel samling mycket framgångsrika hundtränare och instruktörer i Sverige som enbart eller till stor del jobbar på detta sätt. Det går ut på träning grundad på vetenskaplig forskning, där endast positiv förstärkning tillämpas. Inga hårda ord, tillrättavisningar, nyp, skrik, bestraffningar mm tillämpas. Hunden bjuder på frivilliga beteenden och deltar på ett kreativt och aktivt sätt i träningen och utvecklar de färdigheter man jobbar med tillsammans med föraren. Det ger arbetsglada, påhittiga, problemlösande och kreativa hundar som hela tiden är med och finner lösningar och blir "klickerkloka".

Vi använder positiv belöning och negativt straff. Det låter illa men betyder t ex att man tar bort (negativt) något hunden vill ha (bestraffning). T ex plockar man bort godbit, leksak eller möjligheten att tjäna en belöning. Vårre än så blir det aldrig.

Med andra ord är det följande vi använder: Vi: 1) ger/belönar, 2) vi håller tillbaka (handen med gobiten stängs t ex tills hunden hittar tillbaka till rätt beteende eller leksaken hålls tillbaka 3) vi tar bort något hunden vill ha (godbit/leksak eller möjlighet att tjäna dessa).

Hunden ska aldrig behöva vara rädd för att försöka, testa och bjuda på beteenden. Det ska i stället vara lustfyllt och kul att träna.

Den som **klickertränar** blandar ALDRIG detta med bestraffningar av något slag, inte ens en arg suck eller visad besvikelse eller liknande. Man tar i så fall i stället en paus i träningen och börjar om när glädjen är återfunnen!

Det bästa av allt är att man bygger samman sk baklängeskedjor av alla beteenden (grundfärdigheter) som lärts in endast med positiv förstärkning och från början endast från frivilligt beteende. Man säger inte kommandot innan hunden utför det till belåtenhet. Först då (när man är nöjd med hur hunden t ex lägger sig) sätter man det under stimuluskontroll, nämligen att hunden ska göra det endast på rätt kommando (då betendet får ett namn) och inte längre frivilligt. Passen med arbete där hunden bjuder på frivilliga beteenden hålls i sär från pass där hunden endast utför beteenden på kommandon och hundarna har i regel lätt att förstå vad som gäller respektive pass.

Baklängeskedjor - kortfattat: Man börjar med små korta kedjor först när grundfärdigheterna som ska ingå är till belåtenhet med kvalitetssäkring (hunden klarar att göra dem i alla miljöer, med all typ av störning mm). Man börjar alltså med det sista momentet (t ex sitta fot som ska vara det sista i ett fritt följ). Man kör det 4-5 ggr och låter hunden springa till sin externa belöning, t ex utanför planen efter varje gång. Detta sker på ett varsågod kommando, eller man går dit tillsammans med hunden när den utfört beteendet till belåtenhet. Sedan kör man det näst sista följt av det sista (t ex fot ca 5 m + sitt och avslut) + hämta belöningen på "var så god". OBS! Ingen belöning mellan dessa (då bryts kedjan) Vad som sker är: när hunden får utföra varje moment i programmet, blir den förstärkt av att få utföra nästa osv. Den närmar sig på så sätt den sista delen av kedjan som hunden blivit mest förstärkt av/känner igen och har en stark dragning till. Det blir dragkraften att komma vidare genom hela kedjan. Det gör att man kan se tydligt att hunden snarare får mer energi (i stället för att batteriet laddas ur) genom momentet.

Det viktigaste av allt är: att en klickertränad hund endast upplevt positiva känslor då alla grundfärdigheter lärts in och de har själv varit delaktiga i utvecklingen av dem. Det är så det blir möjligt att förstärka hela kedjan (när man närmar sig tävlingsklar) medan en hund som sammanknippar någon del av kedjan med obehag, kommer att tveka eller inte vilja ta sig till den delen av kedjan där straff eller obehag förekommit. Det fungerar inte och kedjan bryts. Det fungerar inte helt enkelt! Om kedjorna byggs upp på detta sätt (positiv inläring) och kvalitetssäkrats och testad (hunden märker om den försökt gena, att det enda som sker är att belöningen försvinner), kan en vältränad och tävlingstränad hund klara att jobba igenom ett helt program mot en enda stor belöning. Men kom ihåg att det är mycket viktigt att hunden går igenom testfasen innan man tävlar.

Behöver inte reparationsträna: En annan fördel är att man sällan eller aldrig behöver reparationsträna efter tävling. Det är ju något som ofta krävs om man lurat hunden igenom tävlingen. T ex att hunden tror att bollen ska komma på inkallning med ställande. Den klickertränade hunden har LÄRT sig momentet och vad ordet stanna betyder och det sitter i även efter många tävlingar då kedjan förstärker detta och den får sin belöning på slutet.

Slutligen: En vältränad klickertränad hund blir med tiden så klickerklok och kreativ att man kan lära den nästan vad som helst. Genom shaping och capturing (man formar beteendet genom att förstärka små steg åt rätt håll eller fångar beteenden som dyker upp som man gillar). Man håller igång förmågan att lära nya saker genom hela hundens liv. Som tränare är man nästan alltid glad. Det är nämligen otroligt förstärkande för oss också. De kurser jag gått har hela tiden genomsyrats av detta. Vi delar med oss av knep, hjälp, förslag. Vi uppmuntrar varandra och hjälps åt. Det är kanske det bästa av allt!
Hoppas att denna mycket kortfattade beskrivning tilltalar även dig!

DEN SOM "TRÄNAR MED KLICKER":

I regel blandas det hej vilt. Man får aldrig den fina bjudningen och glada hund som du ser så tydligt på en klickertränad hund. Du kan inte bygga kedjor (baklängskedjor) som det görs med klickertränade hundar. Man får sällan den otroliga bjudning och arbetsglädje.

En annan nackdel: Den som tränar med klicker och blandar in positiv bestraffning (tillför bestraffning t ex nypor och arg röst) kan inte utnyttja den fördel klickertränaren har av att kunna ta bort möjligheten att utföra momentet när hunden gör fel (det är det värsta en klickertränad hund kan råka ut för). T ex att du tar bort targetplattan eller handtarget eller liknande, så att hunden inte får chansen att utföra övningen. En träningsglad, klickerklok hund vill inget annat än att få göra klart uppgiften och har inte upplevt något negativt i inläringen. Den anstränger sig därmed extra när möjligheten dyker upp igen (man tar fram target igen). Den hund som däremot tränats med blandat obehag i samband med inläringen (det vi här kallar för "tränar med klicker"), bryr sig inte på samma sätt om möjligheten att få göra klart momentet försvinner. - Den slipper ju i alla fall bestraffning som den annars ibland råkar ut för.

När man ser folk som tränar är det lätt att uppmärksamma skillnaden:

Klickertränaren är i regel helt tyst utom när man satt kommandon på och jobbar med hund under stimuluskontroll. (Den ska då bara göra momenten på kommando och inte frivilligt bjudande.) Men i övrigt hörs bara klickandet eller ingenting. Vi jobbar nämligen också mycket med öppen och sluten hand, alltså utan klicker. Vi använder inte rösten för att berömma i den omfattning som många andra gör. Jag tror att det är vi människor som försöker förmänskliga hunden. De förstår möjligen tonläget och en del ord. Men klinkern gör allt det och mycket tydligare och precist. Den talar om exakt när hunden gör rätt och att belöningen är på väg. Dessutom är det bra att hunden är van vid vår tystnad som är mer likt det den upplever på tävling. Med vårt kroppsspråk talar vi om för hunden att det är tid att jobba (strikt hållning). Det känner den ju också igen på tävling.

Den som "tränar med klicker": Använder fortfarande rösten mycket. Braa!!!, nej!, braa!!, ajaj! mm.

SLUTSATS

Att ta fram klickern ibland för att få till något kan naturligtvis vara till viss nytta, men man har inte på långa vägar satt sig in i hela filosofin och får inte glädjas åt alla fantastiska fördelar som klickerträningen ger.

Jag har märkt att det är lättare att övertyga nya hundägare (med ny valp) att börja träna enligt det vi kallar KLICKERTRÄNING, mest för att det är ett stort steg att "sadla om". Jag har fortfarande färskt i minnet hur förtvivlad jag var mitt i ett "tomrum", när jag bestämt mig för att jag inte längre ville träna Rusty som jag börjat (där viss bestraffning, arg röst mm förekom). Jag visste också på en gång att jag ville träna på det nya sättet med positiv belöning, nämligen KLICKERTRÄNING. Men det tog många kurser, tid och läsning för att jag ens skulle få en någorlunda grundkunskap och säkerhet i vad och hur jag vill träna mina hundar. Under de åren har jag ofta känt mig frustrerad, men jag har aldrig tvivlat på att jag hittat rätt bana. Nu har jag kommit en liten bit på väg och börjar förstå att jag bara precis har börjat. Det kommer att bli många fler kurser, resor till Norge och USA under de kommande åren, det vet jag med säkerhet!

Slutligen vill jag säga att jag inte hyser några illusioner om att omvända någon som inte är intresserad av detta sätt att träna. Men jag tycker att det skulle finnas valmöjligheter och att det borde erbjudas nya och gamla hundägare och entusiaster att få veta mer om de olika sätt som man kan träna sin hund på. Jag har full respekt för alla som tränar sina hundar samt att var och en väljer det som passar dem bäst. Men jag tycker att valmöjligheten ska presenteras och erbjudas till alla. Jag förstår också att den som är osäker kan känna sig tveksam och motvillig att testa något nytt. Men att vara öppen och nyfiken ger alltid möjlighet att lära sig nya spännande saker.

Jag hoppas att min tolkning av skillnaden i träningsätt kan ge dig lite mer klarhet och kanske också lust att prova **klickerträning**, även om det är en hel del att sätta sig in!

På min länksida finner du mycket intressant, tex böcker, kurser, leksaker, träningsutrustning mm, allt med samma inriktning för hundträning med positiv förstärkning. Hör gärna med mig om du vill ha tips på bra böcker och kurser!

Mary Tjärn Wright april 2009